

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy a soudce zpravodaje Davida Uhlíře a soudců Tomáše Lichovníka a Vladimíra Sládečka o ústavní stížnosti stěžovatelky **Lovochemie, a. s.**, sídlem Terezińska 57, Lovosice, zastoupené JUDr. Pavlem Dejlem, Ph.D., LL.M., advokátem, sídlem Jungmannova 24, Praha 1, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. května 2018 č. j. 29 Co 202/2018-86, proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 5. března 2018 č. j. 19 C 92/2017-50 a proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. dubna 2018 sp. zn. 19 C 92/2017, za účasti **Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 1**, jako účastníků řízení, a České republiky – Ministerstva financí, sídlem Letenská 15, Praha 1, jako vedlejší účastnice, takto:

I. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 25. května 2018 č. j. 29 Co 202/2018-86, usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 5. března 2018 č. j. 19 C 92/2017-50 a usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. dubna 2018 sp. zn. 19 C 92/2017 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 odst. 1 a 3 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. května 2018 č. j. 29 Co 202/2018-86, usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 5. března 2018 č. j. 19 C 92/2017-50 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. dubna 2018 sp. zn. 19 C 92/2017 se ruší.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedených usnesení s tvrzením, že jimi byla porušena její základní práva, zejména právo na soudní ochranu zaručené v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Z předložených podkladů Ústavní soud zjistil, že stěžovatelka se žalobou podanou dne 31. 10. 2017 u Obvodního soudu pro Prahu 1 (dále jen „obvodní soud“) proti vedlejší účastnici domáhala zaplacení částky 3 803 499,57 Kč, a to z titulu náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci.

3. Rozsudkem obvodního soudu ze dne 21. 2. 2018 č. j. 19 C 92/2017-37 byla žaloba zamítnuta. Stěžovatelka dne 2. 3. 2018 podala proti tomuto rozsudku odvolání. Usnesením obvodního soudu ze dne 5. 3. 2018 č. j. 19 C 92/2017-50 byla vyzvána

k zaplacení soudního poplatku za odvolání ve výši 190 175 Kč, a to s poučením, že nebude-li soudní poplatek v patnáctidenní lhůtě zaplacen, bude řízení zastaveno.

4. Stěžovatelka ve stanovené lhůtě zaplatila soudní poplatek, avšak podáním ze dne 9. 4. 2018 požádala o jeho vrácení. V tomto podání se soustředila na podstatu soudních poplatků, na tradici osvobození od soudních poplatků v řízeních o náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci a zejména (ve vztahu k nyní posuzované věci) na neexistenci zákonné úpravy poplatku za odvolání.

5. Usnesením obvodního soudu ze dne 18. 4. 2018 sp. zn. 19 C 92/2017 byla žádost stěžovatelky o vrácení soudního poplatku zamítnuta. Obvodní soud v odůvodnění uvedl, že s účinností od 30. 9. 2017 na základě novely zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), provedené zákonem č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, byla řízení o žalobě na náhradu škody proti státu zpoplatněna. Vzhledem k tomu, že konkrétní výši soudního poplatku za podané odvolání sazebník neupravuje, postupoval obvodní soud podle položky 22 bod 1 písm. a) ve spojení s položkou 1 bod 1 písm. b). Podle obvodního soudu je právní úprava soudních poplatků autonomní a nevychází z procesních doktrín o vazbách mezi prvostupňovým a odvolacím řízením.

6. Stěžovatelka podala proti usnesení obvodního soudu odvolání. Uvedla, že závěry obvodního soudu jsou založeny na nezákonném a dokonce i protiústavním dotváření práva, které neodpovídá jak aktuálnímu znění zákona o soudních poplatcích, tak ani smyslu a účelu uvedené novely. Stěžovatelka usnesení obvodního soudu vytkla i jeho nepřekoumatelnost.

7. Usnesením Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 25. 5. 2018 č. j. 29 Co 202/2018-86 bylo usnesení obvodního soudu potvrzeno. Městský soud se v odůvodnění ztotožnil se závěry obvodního soudu, neboť jeho výklad odpovídal jednoznačnému, srozumitelnému a určitému textu zákona. V této souvislosti zdůraznil zejména zásadu srozumitelnosti práva a předvídatelnosti jeho porušení. V nyní posuzované věci podle městského soudu z textu zákona žádné pochybnosti o poplatkové povinnosti nevyplývají.

II.

Argumentace stěžovatelky

8. Stěžovatelka v ústavní stížnosti v první řadě poukazuje na smysl a účel soudního poplatku za žalobu proti státu na náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci. Důvodem jeho zavedení mělo být zamezit podávání šikanózních žalob, přičemž zpoplatnění by mělo přispět i k vyšší uvážlivosti. Zmínila rovněž vyjádření Ministerstva práce a sociálních věcí k návrhu zavedení soudního poplatku, že dotčená řízení jsou od soudních poplatků osvobozena tradičně. Stěžovatelka se proto domnívá, že účelem novelizované právní úpravy mělo být snížení nápadu žalob proti státu podávaných chronickými stěžovateli.

9. Druhá část ústavněprávní argumentace stěžovatelky se soustředí na neexistenci zákonné úpravy poplatku za odvolání, neboť novelizovaná položka 8a sazebníku zavádí pouze poplatek za návrh. Zpoplatnění odvolání podle stěžovatelky nebylo vůbec diskutováno a žádné ustanovení zákona o soudních poplatcích tuto povinnost nikde neobsahuje. Postup obecných soudů, které jí v nyní posuzované věci uložily povinnost poplatek za odvolání zaplatit, proto označuje za protiústavní, neboť povinnost byla uložena nad rámec zákona a nikoliv v jeho mezích.

10. Stěžovatelka v ústavní stížnosti rovněž nesouhlasí s vyměřením soudního poplatku podle obecné položky 22 odst. 1 písm. a) sazebníku.

III. Vyjádření účastníků

11. Ústavní soud v rámci přípravy vyzval účastníky k vyjádření k ústavní stížnosti.

12. Městský soud ve svém vyjádření pouze stručně odkázal na odůvodnění napadeného usnesení. Obvodní soud uvedl, že novela zákona o soudních poplatcích zavádějící poplatek za žalobu proti státu na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci není dokonalá. Domnívá se, že mlčení zákona při tak velké změně právní úpravy je evidentním nedopatřením. Výkladová praxe v současné době činí obtíže a není akceptována účastníky řízení. Rovněž nemá být dobře srozumitelné, proč byl poplatek z návrhu stanoven symbolickou paušální částkou a proč v odvolacím řízení nebyl upraven. Při aplikaci pětiprocentní sazby u odvolání dochází k rozdílu mezi výší poplatku v prvostupňovém a odvolacím řízení, který u žádného jiného řízení neexistuje.

13. Vyjádření účastníků doručil Ústavní soud stěžovatelce k replice. Ta v jejím rámci uvedla, že první účastník se k argumentaci obsažené v ústavní stížnosti nijak nevyjádřil a druhý s ní souhlasí. Stěžovatelka rovněž odkázala na usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2018 sp. zn. IV. ÚS 356/18 (rozhodnutí Ústavního soudu jsou k dispozici na nalus.usoud.cz), v němž obiter dictum uvedl, že „jestliže zákonodárce s účinností od 30. září 2017 nově stanovil poplatkovou povinnost pro podání žaloby v uvedených věcech, přičemž výše soudního poplatku nově činí 2 000 Kč (položka 8a sazebníku soudních poplatků), pak nelze akceptovat takový výklad zákona, který při stanovení výše soudního poplatku za podání odvolání v těchto věcech vychází z obecné položky 22 bodu 1 či 2 sazebníku soudních poplatků. Výsledek je totiž v takovém případě absurdní, jestliže za podání žaloby stíhá žalobce poplatková povinnost ve výši 2 000 Kč, avšak za podání odvolání je pro určení výše soudního poplatku rozhodná výše žalované částky. Takový nepoměr mezi výší soudního poplatku za návrh na zahájení řízení a za podání odvolání je dle Ústavního soudu naprosto nedůvodný a - a to je stěžejní - zasahující do práva účastníka řízení na přístup k soudu.“

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

14. Ústavní soud podle zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně

zastoupena v souladu s požadavky § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*), neboť stěžovatelka nemá k dispozici jiné zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva.

15. V zájmu hospodárnosti řízení spojil ústavní soud ústavní stížnosti vedené pod sp. zn. I. ÚS 1415/18 a II. ÚS 2128/18 ke společnému řízení vedenému pod sp. zn. I. ÚS 1415/18.

V.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

16. Ústavní soud po seznámení se s obsahem ústavní stížnosti, vyžádaným spisem, vyjádřeními účastníků a napadenými usneseními dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

17. Ústavní soud považuje za nutné připomenout, že právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny je porušeno, je-li komukoliv upřena možnost domáhat se svého práva u nezávislého a nestranného soudu, popř. odmítá-li soud jednat a rozhodovat o podaném návrhu, event. zůstává-li v řízení bez zákonného důvodu nečinný. V této souvislosti Ústavní soud dodává, že jeho úkolem je ochrana ústavnosti (čl. 83 Ústavy). Není tedy součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a nenáleží mu ani výkon dohledu nad jejich rozhodovací činností. Postup v soudním řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu a výklad jiných než ústavních předpisů a jejich aplikace jsou záležitostmi obecných soudů [srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 9. 1996 sp. zn. II. ÚS 81/95 (U 22/6 SbNU 575)]. Ústavní soud může do jejich činnosti zasáhnout pouze tehdy, pokud právní závěry obecných soudů jsou v příkrém nesouladu se skutkovými zjištěními nebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění nevyplývají, nebo pokud porušení některé z norem tzv. podústavního práva v důsledku svévole (např. nerespektováním kogentní normy), anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. uplatněním přepjatého formalismu při aplikaci práva), zakládá porušení základního práva nebo svobody.

18. Předmětem ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatelky se závěry obecných soudů o existenci poplatkové povinnosti za odvolání podané v řízení o žalobě proti státu na náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci.

19. Právní úprava soudních poplatků je předmětem zákona o soudních poplatcích včetně přílohy označené jako sazebník soudních poplatků. Byť jde o aplikaci a interpretaci podústavního práva, do nichž je ingerence Ústavního soudu zásadně nepřípustná, je vždy třeba zohlednit, zda aplikace těchto pravidel nevybočuje ze zákonných a ústavních mezí a v konečném důsledku pro navrhovatele neznamená omezení základního práva na přístup k soudu jakožto součásti práva na soudní ochranu. Právě tato situace v nyní posuzované věci nastala.

20. Ústavní soud se v prvé řadě ztotožňuje s poznámkou stěžovatelky obsaženou v ústavní stížnosti, že žaloby podávané proti státu z titulu náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci jsou tradičně osvobozeny od soudních poplatků. Změnou vyvolanou novelou zákona o soudních poplatcích provedenou zákonem č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších

předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, bylo z ustanovení § 11 odst. 1 písm. n) odstraněno osvobození od soudních poplatků ve věcech náhrady škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci a sazebník soudních poplatků byl naopak doplněn o položku 8a, z níž vyplývá, že za návrh na zahájení řízení o náhradě škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření nebo nesprávným úředním postupem se poplatek určuje paušální částkou ve výši 2 000 Kč. Již na tomto místě je třeba uvést, že položka 22 sazebníku upravující soudní poplatky za odvolání nebyla uvedenou novelou nijak dotčena, naopak došlo k novele položky 23 upravující poplatek za dovolání.

21. Z argumentace zejména městského soudu je zřejmé, že při aplikaci uvedených ustanovení zákona o soudních poplatcích se zaměřil na doslovné znění položky 8a a položky 22, z nichž dovodil, že uložení poplatkové povinnosti a určení výše soudního poplatku byly správné. Obvodní soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti takový výklad zpochybňuje, a to zejména s poukazem na naprosto nedůvodné zcela podstatné rozdíly ve výši soudního poplatku za podání žaloby a podání odvolání. V této souvislosti považuje Ústavní soud za nevyhnutné použít vedle gramatického výkladu ustanovení zákona o soudních poplatcích výklad teleologický s uvážením zjevného úmyslu zákonodárce. K otázce rozporu mezi gramatickým (či až doslovným) a teleologickým výkladem se Ústavní soud vyslovil v řadě nálezů a stanovisek. Výchozí tezi v této souvislosti zformuloval právě v nálezu ze dne 17. 12. 1997 sp. zn. Pl. ÚS 33/97. Konstatoval, že neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jazykového výkladu, neboť jazykový výklad představující prvotní přiblížení se k aplikované právní normě je východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu. Ústavní hodnota, jež by při tomto výkladu měla být chráněna, je právo na přístup k soudu.

22. Z čl. III. bodu 1. 4 (str. 64) důvodové zprávy vládního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 987/0), je zřejmé, že jedním z cílů sledovaného posílení regulační funkce soudních poplatků bylo zamezit zneužívání dobrodiní zákona ve formě osvobození od soudních poplatků. Ve vztahu k zavedení soudního poplatku v prvním stupni ve výši 2 000 Kč lze konstatovat, že takto formulovaný cíl je legitimní a umožňuje efektivně omezit neopodstatněné návrhy chronických soudců. V této souvislosti Ústavní soud upozorňuje, že právo na odvolání není ústavně garantováno a obecně není součástí práva na přístup k soudu, dospěl-li však zákonodárce k pozitivní úpravě garantující rovněž možnost podání odvolání, je třeba pravidla o zákazu nedovolených omezení aplikovat rovněž na něj. Jde-li tedy o uplatnění poplatkové povinnosti rovněž pro řízení odvolací, jeví se závěry obecných soudů v nyní posuzované věci jako zcela vybočující z racionality, neboť je zřejmé, že vyměření soudního poplatku za odvolání v téměř stonásobné výši oproti soudnímu poplatku za žalobu podanou u soudu prvního stupně se vůči očekávanému účinku jeví jako zcela extrémní a v žádném bodě neodpovídá zjevnému úmyslu zákonodárce. V tomto bodě je třeba zdůraznit, že novela provedená zákonem č. 296/2017 Sb., se právní úpravy odvolání nijak nedotkla, a rovněž důvodová zpráva dopady do sféry odvolacího řízení nikde v textu neobsahuje. V zájmu ústavního práva na přístup k soudu je proto třeba učinit závěr, že nevyplývá-li ze zákonné změny ani zjevného úmyslu zákonodárce vůle

zpoplatnit odvolání v řízeních o žalobách proti státu na náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci, je třeba setrvat na tradičním závěru, že jde o návrh nezpoplatněný. Dalším argumentem ve prospěch tohoto závěru je skutečnost, že zákon č. 296/2017 Sb. novelizoval právní úpravu poplatků za dovolání. S přihlédnutím k předpokladu racionálního zákonodárce je třeba uvést, že zákonodárce si byl při schvalování zákona č. 296/2017 Sb. existence opravných prostředků vědom. V nyní posuzované věci je rovněž vhodné uvést, že poplatek za dovolání byl usnesením obvodního soudu ze dne 26. 9. 2018 č. j. 19 C 92/2017-121 vyměřen ve výši 14 000 Kč, tedy neproporcionálně nižší, než kolik činil poplatek za odvolání. Opět s přihlédnutím k předpokladu racionálního zákonodárce je zřejmé, že takto bezohledný a vůči účastníkům krutý stav nemohl mít zákonodárce v úmyslu. Všechny tyto argumenty svědčí ve prospěch závěru, že městský i obvodní soud zasáhly do práva stěžovatelky na soudní ochranu a v případě nezaplacení soudního poplatku za odvolání mohly rovněž zapříčinit odeření spravedlnosti.

23. Výše uvedené úvahy vycházejí mimo jiné z toho, že důvodová zpráva k návrhu zákona č. 296/2017 Sb. se nijak nezmiňuje o tom, že by tímto zákonem měl být ztížen přístup žalobce (při uplatňování nároků podle zákona č. 82/1998 Sb.) k odvolacímu soudu oproti dosavadní úpravě. Pokud by tomu však bylo jinak, a zákonodárce měl skutečně v úmyslu zpoplatnit odvolací řízení ve věcech náhrady škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci podstatně vyšším poplatkem, než řízení před soudem prvního stupně, je třeba takový záměr odmítnout. Řízení vedená občanem proti státu jsou svojí povahou řízení velmi specifická. Přirozenoprávní zásada, že nikdo nemůže být soudcem ve své věci, maxima *nemo iudex in causa sua*, zachycená již Publiem Syrem z Antiochie před dvěma tisíci lety, se dá jen obtížně rigorózně dodržet ve sporu mezi občanem a státem, je-li tento spor veden před vnitrostátním soudem. Jestliže jeden orgán veřejné moci (soud) má rozhodovat o tom, že jiný orgán veřejné moci způsobil žalobci újmu a že stát je povinen tuto újmu odčinit, je třeba dbát na to, aby nevznikaly pochyby o tom, že v takovém řízení jsou si oba účastníci skutečně rovni a že žalobce má reálnou možnost uplatnit svůj nárok vůči státu. Nejde totiž jen o to, že o sporu mezi občanem a státem (republikou) rozhoduje jedna ze tří mocí státu, moc soudní, a že rozhoduje jménem republiky, ale také o to, že moc zákonodárná stanoví podmínky pro to, jakým způsobem a s jakými náklady může občan svůj nárok vůči státu uplatnit. Je proto třeba věnovat mimořádnou pozornost tomu, aby zákonodárcem stanovené podmínky nevytvářely nerovnost mezi účastníky sporu a aby nepreferovaly žalovaný stát vůči poškozenému občanu. Podle ustálené praxe Ústavního (srov. např. nález ze dne 28. 3. 2011 sp. zn. I. ÚS 192/11) je při rozhodování obdobných sporů třeba zohlednit, že ve vertikálních vztazích mezi státem a jednotlivcem se základní práva uplatňují intenzivněji, neboť stát bezprostředně zavazují. Jejich výklad je proto třeba provádět v hranicích vymezených lidskou důstojností, kterou je třeba nejen respektovat, ale rovněž chránit. Také Evropský soud pro lidská práva se k nastavení soudních poplatků za podání návrhu v řízeních proti státu staví velmi kriticky, kdy konkrétně uvádí, že stanovení vysokého poplatku může v důsledku představovat porušení práva na přístup k soudu (srov. rozsudek ze dne 28. 10. 1998 ve věci Ait-Mouhoub proti Francii, stížnost č. 22924/93). Ústavní soud přihlédl i k požadavku na rovnost účastníků. Z tohoto pohledu si lze jen stěží představit toleranci stavu, kdy stát jako jedna strana sporného řízení si bude moci prostřednictvím zákonodárné moci nastavit taková pravidla, aby se stát v soudním řízení nestal plnohodnotně žalovatelným, tedy aby zamítavé rozsudky proti státu byly z finančních důvodů na straně žalobce jen obtížně

přezkoumatelné v odvolacím řízení, zatímco vyhovující rozsudky vynesené ve prospěch žalobce by byly přezkoumávány odvolacím soudem bez překážek. Ústavní soud proto činí závěr, že vybírání soudního poplatku za odvolání podané žalobcem ve věci náhrady škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření nebo nesprávným úředním postupem podle položky 1 bodu 1 přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, je v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a s čl. 36 odst. 1 a 3 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a v případech trestního odsouzení též s čl. 3 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

24. Ústavní soud konstatuje, že postupem Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 1 došlo k zásahu do základních práv stěžovatelky, a proto bylo podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověno tak, jak ve výroku uvedeno. Podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozhodl Ústavní soud nálezem tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. května 2018 č. j. 29 Co 202/2018-86, usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 5. března 2018 č. j. 19 C 92/2017-50 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. dubna 2018 sp. zn. 19 C 92/2017 se ruší.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 23. dubna 2019

David Uhlíř v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Jana Drdlová